

یادداشت

دیپلماسی انرژی عربستان

سیدکارمان یگانگی

پژوهشگر مسائل آب در خاورمیانه

عربستان سعودی به عنوان یکی از بزرگترین تولیدکنندگان نفت در جهان، همواره نقشی کلیدی در بازار جهانی انرژی ایفا کرده است. با این حال، این کشور در حال گذار به یک گوی جدید از دیپلماسی انرژی است که علاوه بر نفت و گاز، بر انرژی های نو و تجدیدپذیر نیز تمرکز دارد. سیاست های دیپلماتیک انرژی عربستان سعودی تحت تأثیر چشم انداز ۲۰۳۰ این کشور قرار دارد که هدف آن تنوع بخشی به منابع انرژی، کاهش وابستگی به نفت و ایجاد پایگاه های جدید در صنعت انرژی است. عربستان سعودی به عنوان یکی از اعضای کلیدی سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک)، همواره در تنظیم قیمت ها و میزان تولید نفت نقش اساسی داشته است. از طریق توافقات مختلف در چارچوب اوپک، این کشور تأثیر زیادی بر ثبات بازار جهانی نفت و گاز دارد. این دیپلماسی به ویژه در دوره های بحران نفتی با در زمان افزایش تقاضای جهانی انرژی برای عربستان سعودی فرصتی برای افزایش نفوذ و تضمین امنیت انرژی فراهم کرده است. در همین راستا، سیاست های عربستان در خصوص تولید و صادرات نفت، همواره با دقت و هماهنگی با دیگر تولیدکنندگان بزرگ نفتی جهان، نظیر روسیه، تنظیم می شود. همکاری های دو جانبه و چند جانبه با کشورهای مختلف، از جمله چین و هند، به عربستان این امکان را می دهد که صادرات نفت خود را در بازار جهانی به طور مؤثر مدیریت کند. در کنار دیپلماسی نفتی خود، عربستان سعودی به تدریج به انرژی های نو و تجدیدپذیر توجه بیشتری کرده است. این توجه ناشی از چند عامل است: کاهش وابستگی به منابع فسیلی، ارتقاء جایگاه عربستان به عنوان یک بازیگر کلیدی در بازار انرژی جهانی و نیاز به حفاظت از محیط زیست. این کشور برنامه ریزی کرده است تا سال ۲۰۳۰ حدود ۵۰ درصد از نیازهای انرژی داخلی خود را از منابع تجدیدپذیر تأمین کند. پروژه هایی همچون پروژه نئوم و پروژه شمس که شامل احداث نیروگاه های خورشیدی عظیم هستند، بخشی از تلاش های عربستان برای تبدیل شدن به یک صادرکننده عمده انرژی های نو و تجدیدپذیر و فناوری های نوین در زمینه انرژی می باشد. عربستان با استفاده از این پروژه ها به دنبال ایجاد زمینه های جدید برای همکاری های انرژی با کشورهای دیگر است. برخی از مهم ترین این پروژه ها عبارتند از: نیروگاه خورشیدی TotalEnergy، در دسامبر ۲۰۲۴، شرکت های فرانسوی EDF و TotalEnergy برای ساخت نیروگاه های خورشیدی در عربستان امضا کردند. پروژه دریای سرخ: به عنوان بخشی از فاز اول این پروژه، ۷۵۰ هزار پیل خورشیدی نصب شده است. که انرژی مورد نیاز پنج نیروگاه خورشیدی را تأمین می کنند. نیروگاه خورشیدی اسکاکه: در نوامبر ۲۰۱۹، شرکت ACWA Power نیروگاه خورشیدی برای ساخت نیروگاه های تولید ۳۰ مگاوات به شبکه برق عربستان متصل کرد. نیروگاه خورشیدی سدیر: یکی از نیروگاه می تواند برق مورد نیاز ۱۸۵ هزار خانه را تأمین کند و یکی از پروژه های بزرگ انرژی تجدیدپذیر عربستان است. در این راستا، عربستان با کشورهای همچون چین، هند، و حتی کشورهای اروپایی روابط استراتژیک برقرار کرده و پروژه های مشترک در زمینه انرژی های تجدیدپذیر به اجرا گذاشته است. عربستان در کنفرانس ها و نشست های بین المللی مانند کنفرانس تغییرات اقلیمی پاریس (COP) نیز حضور فعالی دارد و از طریق آن تلاش می کند تا به عنوان یکی از بازیگر مهم در دیپلماسی انرژی تجدیدپذیر شناخته شود. این کشور همچنین در حال توسعه پروژه هایی است که به تولید انرژی از منابع غیر فسیلی و پاک، مانند انرژی بادی و خورشیدی، می پردازد که می تواند در آینده تأثیراتی عمده بر بازار جهانی انرژی بگذارد. عربستان سعودی به خوبی می داند که برای حفظ نقش خود در بازار جهانی انرژی باید از ظرفیت های خود در حوزه های مختلف بهره برداری کند. در حالی که این کشور همچنان یکی از بزرگترین تولیدکنندگان نفت در جهان است، اما به طور همزمان تلاش می کند تا خود را به عنوان یک رهبر جهانی در انرژی های تجدیدپذیر نیز معرفی کند. این رویکرد به عربستان این امکان را می دهد تا ضمن حفظ موقعیت خود در بازار نفت، در تحولات آینده انرژی جهانی نیز سهم داشته باشد. از این رو، دیپلماسی انرژی عربستان سعودی به سمت توسعه منابع انرژی تجدیدپذیر و حتی صادرات فناوری های مرتبط با آن پیش می رود. عربستان برای تقویت این مسیر، با کشورهایی که در زمینه فناوری های انرژی تجدیدپذیر پیشرو هستند، مانند آلمان و ژاپن، همکاری های نزدیکی دارد. گرچه عربستان سعودی به سرمایه گذاری در انرژی های تجدیدپذیر توجه زیادی دارد، اما این مسیر چالش های خاص خود را نیز دارد. یکی از چالش ها، تبدیل شدن به یک صادرکننده انرژی های تجدیدپذیر در مقیاس جهانی است. در حال حاضر، این کشور با تولید نفت و گاز به عنوان یک منبع اصلی درآمد مواجه است و باید برای ارتقاء موفق به انرژی های تجدیدپذیر، زیرساخت و سیاست های اقتصادی خود را به طور چشمگیری تغییر دهد. اما این چالش ها نیز فرصت های بزرگی را به همراه دارد. با توجه به منابع طبیعی فراوانی که عربستان در اختیار دارد، به ویژه در زمینه انرژی خورشیدی، این کشور پتانسیل بالایی برای تبدیل شدن به یک جهانی برای انرژی های تجدیدپذیر دارد. این کشور قادر می سازد تا در تحولات آینده بازار جهانی انرژی نقش برجسته ای ایفا کند.

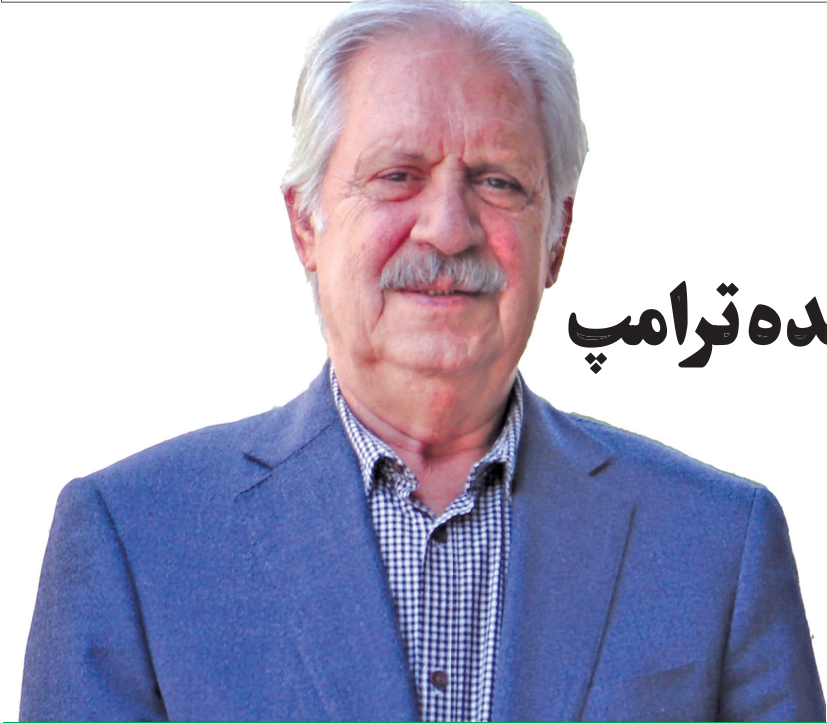
علی بیگدلی در گفت و گو با «آرمان ملی»:

جامعه جهانی و رفتارهای سردرگم کننده ترامپ

رفتار نامتعارف ترامپ برای سردرگم کردن طرف مقابل است

نباید همه در و پنجره ها را برای مذاکره بست

سر توافق هسته ای با ایران مذاکره کند و در این راستا نامه ای به رهبری این کشور ارسال کرده و در عین حال ابراز امیدواری کرده است که طرف ایرانی با مذاکره موافقت کند. روتیزر به نقل از مصاحبه فاکس بیزنس از قول ترامپ نوشت: من گفتم امیدوارم که شما مذاکره کنید، زیرا برای ایران بسیار بهتر خواهد بود. «آرمان ملی» برای تحلیل و بررسی مهم ترین اهداف و پیامدهای نوشتن این نامه با دکتر علی بیگدلی تحلیلگر روابط بین الملل گفت و گو کرده که در ادامه حاصل این گفت و گو را می خوانید.

آرمان ملی - احسان انصاری: دونالد ترامپ رئیس جمهور آمریکا طی مصاحبه ای با فاکس بیزنس گفت که نامه ای به مقامات ایران ارسال کرده و درخواست مذاکره داده است. رئیس جمهوری آمریکا در این مصاحبه گفت که این نامه روز پنجشنبه گذشته به ایران ارسال شده است. این ارتباط بخشی از تلاش های ترامپ برای رسیدگی به نگرانی ها در مورد توانایی های هسته ای ایران است. دیگر رسانه ها بین المللی از جمله روتیزر نیز گزارش دادند که دونالد ترامپ، رئیس جمهوری آمریکا مدعی شده که می خواهد بر

ترامپ مدعی شده به رهبر انقلاب نامه نوشته است.

مهم ترین هدف ترامپ از این اقدام چیست؟

ترامپ نه سیاستمدار خوبی است که اصول سیاسی را رعایت کند و نه به آداب و رسوم دیپلماتیک پایبند است. به همین دلیل نیز برای نمایش قدرت دست به چنین اقداماتی می زند. در چنین شرایطی طرف مقابل در برابر رفتارهای غیر قابل پیش بینی ترامپ دچار سردرگمی می شود که چه نوع رفتاری باید از خود بروز دهد. دلیل این موضوع نیز این است که رفتارها و اقدامات ترامپ به هیچ عنوان با اصول علم سیاست و دیپلماسی همخوانی ندارد. نوشتن نامه به نوعی اتمام حجت برای آماده سازی فضای داخلی است. از سوی دیگر نیز وی تحت تأثیر لابی های یهودی است که به دلیل اینکه آنها در انتخابات از وی حمایت کردند، حالا ترامپ قصد دارد این حمایت ها را جبران کند. من معتقدم در چنین شرایطی اگر چه رفتار و اقدامات ترامپ دور از ادب سیاسی است، اما می توان راه میانه ای یافت و از بسته شدن همه درها و پنجره ها جلوگیری کرد. در شرایط کنونی ما می توانیم از طریق کشورهای اروپایی و به صورت غیر مستقیم وارد یک مذاکره محرمانه با ترامپ شویم. در این وضعیت باید به حرف های دیگران که رسماً گفته می شود توجه داشت و اجازه نداد که حرفی زده شود و موجب برانگیختن ترامپ شود. برخی اظهار نظرها فضا را ملتهب تر می کند. بهترین راه این است که از طریق کشورهای اروپایی راهی برای گفت و گو غیر مستقیم باز کرد. این روزها صحبت از میانجی گری روسیه می شود، در حالی که ترامپ در سیاست ها خود نوعی بلاتکلیفی در پیش گرفته و رویایی که در سر دارد این است که قدرت و فضیلت از دست رفته آمریکا را بازگرداند. این نوع سیاست به سیاست مشمشیر معروف است که در ابتدا طرف مقابل را تهدید می کنید و سپس فشار ابراز می دهید تا پای میز مذاکره بیاید و سپس از وی امتیاز بگیرید. در شرایط کنونی که وضعیت منطقه ای ایهامات خاص خود را دارد و هم اینکه کشور ما در شرایط پیچیده ای قرار دارد، باید توجه داشت که به التهاب بیشتر دامن زده نشود. هر سیاستی که موجب التهاب جامعه شود باید به دقت مورد بررسی قرار گیرد. به همین دلیل من معتقدم نباید همه در پنجره ها را به روی تحول و تغییر بست.

ترامپ در چهار سال گذشته ای که رئیس جمهور آمریکا بود نیز درست از همین روش علیه ایران استفاده کرد. با توجه به اینکه او می داند ایران چه واکنشی نسبت به این موضوع دارد، دوباره همان روش قبلی را در پیش گرفته است. چرا ترامپ دوباره راهی را می کند که یک بار طی کرده و به نتیجه نرسیده است؟

این وضعیت تنها درباره ایران وجود ندارد و وی درباره زلنسکی و پوتین و حتی بن سلمان هم همین رویکرد را در

من بر این باور هستم که ترامپ سطح انتظارات خود را بسیار بالاتر نظر گرفته، تا به حداقل هایی دست پیدا کند و از این رونمایی به سمتی حرکت کنیم که به انتقام جویی تعبیر شود

ترامپ در سیاست ها خود نوعی بلاتکلیفی در پیش گرفته و رویایی که در سر دارد این است که قدرت و فضیلت از دست رفته آمریکا را بازگرداند

پیش گرفته است، مشکل اصلی ترامپ این است که نسبت به اصول مسلم سیاست و دیپلماسی توجه ندارد. وی همواره دنبال این است که اراده و خواست خود را به دیگران تحمیل کند تا به خیال خود بتواند آمریکا را به جایگاه مورد نظرش برساند. واقعیت غیر قابل انکار این است که اگر چه ترامپ یک بیزنس من است اما معامله و مذاکره با وی به دلیل بی توجهی او به اصول کار بسیار سختی خواهد بود. رویکردی که وی با کشورهای اروپایی نیز در پیش گرفته به همین صورت بوده و تنها ایران نیست که با چنین وضعیتی مواجه است. به همین دلیل ایران انعطاف نشان دادن در برابر وی کار بهتر و موثرتری باشد. منظور از انعطاف این است که به راه های متعدد توجه داشت و بهترین راه را برگزید. دانستن اینکه رفتار او غیر اصولی بوده و با همه کشورهای جهان چنین برخوردی دارد، می تواند راه غلبه بر شرایط را به ما نشان دهد. از آنجا که ترامپ در سیاست به هیچ اصلی پایبند نیست، از آنهایی است که «با یک مویز گرمی اش می شود و یا یک غوره سردی». در حال حاضر که با چالش هایی مواجه هستیم، می توان در مقابل سیاست های ترامپ، با انعطاف و دوراندیشی رفتار کنیم. استفاده از یک میانجی واریزنی با کشورهای که نگاه مثبتی به ترامپ و کارهای او دارند، می تواند یکی از راه ها باشد. گفت و گو واریزنی با اروپایی ها می تواند زمینه را برای ایجاد یک بستر غیر رسمی و محرمانه فراهم کند.

روسیه میانجی گری بین ایران و آمریکا را پذیرفته است. آیا از این طریق می توان شرایطی را در نظر گرفت که ایران و آمریکا در نهایت به میز مذاکره نزدیک شوند؟

ترامپ در مرحله نخست باید مشکلات خود را با پوتین حل کند. او در مقابل پوتین تا حدود زیادی عقب نشینی کرد و این کار به قدرت نظامی روسیه برمی گردد و در اختیار داشتن ۴۵ هزار کلاهک هسته ای، ترامپ حتی به زلنسکی نیز این موضوع را متذکر شد که ادامه روند فعلی می تواند به دامنه جنگ راکسترده کرده و چه بسا به جنگ جهانی سوم منجر شود. منظور وی قدرت اتمی روسیه است. در واقع ترامپ در مقابل پوتین یک روش دیگر را در پیش گرفته که با روش بایدن تفاوت بسیار دارد. این در حالی است که در مقابل کشورهای اروپایی به شکل دیگری رفتار کرد و نسبت به آنها بی اعتنائی کرد. نماینده روسیه در آژانس بین المللی هسته ای عنوان کرده که اگر ترامپ فرد باهوشی باشد، باید تنها به قدرت هسته ای روسیه فکر کند. من نیز همین اعتقاد را دارم و بر این باور هستم که ترامپ سطح انتظارات خود را از ایران بسیار بالاتر نظر گرفته، تا به یک حد قابل هایی دست پیدا کند و از این رونمایی فریب این رویکرد را بخوریم و نباید به سمتی حرکت کنیم که به انتقام جویی تعبیر شود.

در سفر آقای عراقچی به عربستان، آقای خرازی رئیس شورای راهبردی روابط خارجی نیز حضور دارند. این حضور به چه معناست و آیا قرار است عربستان بین ایران و آمریکا میانجی گری کند؟

بله، عربستان به دنبال میانجی گری بین ایران و آمریکا خواهد بود. عربستان به خوبی به این نکته آگاهی دارد که اگر جنگی بین ایران و آمریکا و اسرائیل رخ بدهد، به داریایی ها و برنامه هایی که این کشور برای تبدیل شدن به سوئیس دولتی در خاورمیانه دارد، آسیب جدی وارد می شود. به همین دلیل یکی از سر فصل های سفر آقای عراقچی به عربستان، درباره مذاکره بین ایران و آمریکا خواهد بود. به نظر می رسد که بن سلمان از هر دو طرف خواسته که دیدگاه های خود را بهم نزدیک کنند. از یک طرف وی با ایران در حال ریزی ها گفت و گو است و از سوی دیگر نیز با طرف آمریکایی در ارتباط است. کشورهای اروپایی و آمریکا متوجه هستند که در منطقه خاورمیانه تراکم سرمایه وجود دارد و در شرایط کنونی با چالش اشتغال در کشورهای خود مواجه هستند و باید از فرصت به سود خود استفاده کنند. به همین دلیل آمریکا و کشورهای اروپایی به هیچ عنوان تمایلی به افزایش سطح درگیری ها ندارند. ایران و غرب به این نتیجه رسیده اند که جنگ راه مناسبی برای حل مسائل و مشکلات فعلی نیست. از این رو این انتظار وجود دارد که برای کاستن از تنش ها، تمام توان به کار گرفته شود. اگرچه کاهش تنش ها را می توان با منافع ملی گره زد، اما یافتن راهی که هم بتوان سطح تنش را کاهش داد و هم منافع ملی را حفظ کرد، کار آسانی نیست اما غیر ممکن هم نیست و در عرصه بین المللی انعطافی که کشورهای خود نشان می دهند، معلوف است به حفظ منافع ملی. ضمن اینکه باید توجه داشت که ارتباط ایران با چین و روسیه در طول سال ها به وضعیتی رسیده که نمی توان آن را نادیده گرفت و اگر بتوان از قابلیت های این کشورها برای حل مشکلات اقتصادی استفاده کرد، نباید تردید به خود راه داد. اما باید از سمت دیگر هم به این مساله نگریست. روسیه با وجود جنگ اوکراین، هنوز هم با کشورهای عربی معاهده های مختلف نفتی و غیر نفتی دارد، با اسرائیل هم رابطه نزدیک دارد. روسیه در خاورمیانه جایگاهی دارد که آن را به آسانی به دست نیاورده و به آسانی از دست نخواهد داد. ارتباط با دیگر کشورهای منطقه را از این دریچه نگاه می کند. چین نیز به عنوان قدرت دوم اقتصادی جهان، خود را اسیر کشورهای دیگر نخواهد کرد. تمام فعالان سیاسی در کشور باید به این نکته مهم توجه داشته باشند که ارتباط تجاری با چین را در حد خودش ببینند و در آن اغراق نکنند. هر چند می توان درک کرد که برخی حرف ها بیشتر مصرف داخلی دارد و برای آرام تر کردن فضا بوده و کاربرد بیرونی ندارد.

روسیه سرمایه در خاورمیانه جایگاهی دارد که آن را به آسانی به دست نیاورده و به آسانی از دست نخواهد داد. ارتباط با دیگر کشورهای منطقه را از این دریچه نگاه می کند. چین نیز به عنوان قدرت دوم اقتصادی جهان، خود را اسیر کشورهای دیگر نخواهد کرد. تمام فعالان سیاسی در کشور باید به این نکته مهم توجه داشته باشند که ارتباط تجاری با چین را در حد خودش ببینند و در آن اغراق نکنند. هر چند می توان درک کرد که برخی حرف ها بیشتر مصرف داخلی دارد و برای آرام تر کردن فضا بوده و کاربرد بیرونی ندارد.

روسیه در خاورمیانه جایگاهی دارد که آن را به آسانی به دست نیاورده و به آسانی از دست نخواهد داد. او ارتباط با دیگر کشورهای منطقه را از این دریچه نگاه می کند

تلنگر

رهبر انقلاب:

تحریم عامل بخشی از مشکلات اقتصادی است

ادامه از صفحه ۲ / حضرت آیت ا... خامنه ای عامل مؤثر دیگر در حل مشکلات اقتصادی را شناخت مسئولان از ظرفیتهای کشور خواندند و افزودند: مکرر گفته می شود که کشور از ظرفیتهای و استعداد های فراوانی برخوردار است اما به عمق این مسئله توجه نمی شود. ایشان، جوانان و خلاقیت ها و نوآوری های حیرت انگیز آنان در بخش های مختلف اقتصادی، علمی و پژوهشی و همچنین پیشرفت در علم و فناوری را از ظرفیت های بزرگ کشور دانستند و گفتند: ظرفیت مهم دیگر، منابع طبیعی ما از جمله نفت و منابع معدنی است که جزو برترین و غنی ترین منابع طبیعی دنیا است و بسیاری از این منابع هنوز کشف و بهره برداری نشده است. مقام معظم رهبری مشکل «قاچاق دوسویه» را از دیگر مشکلات و عوامل مضر اقتصادی برشمردند و افزودند: اینکه ما در مساله مبارزه با قاچاق، سرعت تصمیم گیری و اجرا، پیگیری کارها و استفاده از ظرفیت ها حرکت جدی نکنیم ربطی به تحریم ها ندارد. اولویت دیگری که مقام معظم رهبری در زمینه مسائل اقتصادی به آن اشاره کردند، «اصلاح نظام ارزی کشور» با تأکید بر تقویت پول ملی بود. ایشان حفظ ارزش پول ملی را واجب و کاملاً ضروری و در بهبود زندگی مردم و افزایش قدرت خرید آنان و ارتقاء آبرو و اعتبار کشور مؤثر دانستند و گفتند: در این زمینه، بازگشت ارزهای حاصل از صادرات بسیار مهم است. حضرت آیت ا...

خامنه ای به برنامه شهید رئیسی برای وادار کردن شرکت های بزرگ دولتی برخوردار از درآمد های ارزی به اجرای پروژه های بزرگ در آلاینشگاهی در نواحی آبی، ایستگاه های نیروگاهی در مناطقی از کشور اشاره کردند و گفتند: البته گزارشی که از اقدامات آن شرکت ها به ایشان داده بودند، گزارشی مهمل بود و به هر حال، این قابل قبول نیست که درآمد ارزی شرکت های دولتی در اختیار دولت و بانک مرکزی قرار نگیرد و برای حل این مساله باید تدبیری اتخاذ شود. ایشان اهتمام به تولید را اولویت دیگر اقتصاد کشور خواندند و افزودند: حمایت های قانونی، تجهیز منابع تولید، حذف موانع و بخشنامه های بیپهلو و ارتقاء فناوری تولید جزو موارد ضروری است. همچنین مردم و بخصوص دستگاه های دولتی باید مقید شوند که نیازهای داخلی را از تولید داخل تأمین کنند و آنچه تولید داخلی دارد از خارج وارد و مصرف نشود.

هدف غربی ها مذاکره نیست

مساله سرمایه گذاری نکته آخر در زمینه مسائل اقتصادی بود که مقام معظم رهبری با اشاره به آن گفتند: یکی از اهداف تحریم ها جلوگیری از سرمایه گذاری خارجی است که برای آن هم راههایی وجود دارد. ایشان افزودند: مهمترین عامل افزایش سرمایه گذاری داخلی هم تسهیل امر برای سرمایه گذار است به طوری که احساس کند سرمایه گذاری برای او نفع و سود خوبی دارد. حضرت آیت... خامنه ای در بخش پایانی سخنانشان، با ابراز خرسندی از فعال بودن وزارت امور خارجه و تأکید بر گسترش تعامل با همسایگان و دیگر کشورها، گفتند: بعضی دولت ها و شخصیت های قدر خارجی اصرار به مذاکره می کنند در حالی که هدف آنها از مذاکره حل مسائل نیست بلکه از مذاکره به دنبال تحکم و تحمیل مسائل مورد نظرشان هستند که اگر طرف مقابل قبول کرد چه بهتر، اما اگر قبول نکرد، جنجال راه بیاندازند و او را به ترک مذاکره متهم کنند. مقام معظم رهبری افزودند: مسئله آنها فقط مسئله هسته ای نیست، بلکه مذاکره برای آنها راه و مسیری برای طرح توقعات جدید از جمله در زمینه امکانات دفاعی و توانایی های بین المللی و بیان انتظاراتی از این قبیل است که فلان کار را نکنید، یا فلان کس دیدار نکنید، برد موشک را از فلان قدر بیشتر نکنید که قطعاً این موارد از طرف ایران پذیرفته و برآورده نمی شود. ایشان هدف طرف مقابل از تکرار مذاکره را ایجاد فشار در افکار عمومی دانستند و گفتند: می خواهند در افکار عمومی تردید ایجاد کنند که چرا با وجود اعلام آمادگی آنها برای مذاکره، ما حاضر به مذاکره نیستیم در حالی که هدف آنها مذاکره نیست بلکه تحکم و تحمیل است. حضرت آیت... خامنه ای با اشاره به اعلامیه سه کشور اروپایی مبنی بر عمل نکردن ایران به تعهدات هسته ای خود در برجام، خاطرنشان کردند: باید از آنها سؤال شود مگر شما به تعهدات خود در برجام عمل کردید؟ آنها از روز اول به تعهد خود نیز با وجود قول هایی که برای جبران آن دادند، دوبار نیز قول خود زدند. مقام معظم رهبری مدعی اروپایی ها در عین حال متهم کردن ایران به تخلف رانشانه بی چشم و رویی بی حد آنها دانستند و افزودند: دولت وقت یک سال آن وضعیت را تحمل کرد و سپس مجلس شورای اسلامی وارد میدان شد و مصوبه ای گذراند که راهی نیز جز این وجود نداشت و اکنون هم در مقابل حرف زور و زورگویی راهی دیگر وجود ندارد.